

Vec C-589/20

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

10. november 2020

Vnútroštátny súd:

Landesgericht Korneuburg

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

15. september 2020

Žalobkyňa a odvolateľka:

JR

Žalovaná a odporkyňa v odvolacom konaní:

Austrian Airlines AG

PRACOVNÝ DOKUMENT

RAKÚSKA REPUBLIKA

Landesgericht Korneuburg (Krajinský súd Korneuburg, Rakúsko) [*omissis*]

Landesgericht Korneuburg (Krajinský súd Korneuburg) ako odvolací súd [*omissis*] v konaní vo veci žalujúcej strany JR [*omissis*] proti žalovanej strane **Austrian Airlines AG**, [*omissis*] letisko Viedeň, [*omissis*] o zaplatenie 4 675 eur s príslušenstvom, ktoré sa začalo na základe odvolania, ktoré podala žalujúca strana proti rozsudku Bezirksgericht Schwechat (Okresný súd Schwechat, Rakúsko) z 15. marca 2020, [*omissis*] vyhlásil na neverejnom zasadnutí toto

U z n e s e n i e

I. Súdnemu dvoru Európskej únie sa v súlade s článkom 267 ZFEÚ predkladá **návrh na začatie prejudiciálneho konania o týchto otázkach:**

Má sa článok 17 ods. 1 Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu podpísaného 28. mája 1999 v Montreale, ktorý Európske spoločenstvo podpísalo 9. decembra 1999 a ktorý bol schválený rozhodnutím Rady 2001/539/ES z 5. apríla 2001 v jeho mene, vykladať v tom zmysle, že pojem „nehoda“ podľa tohto ustanovenia sa vzťahuje aj na prípad takých skutkových okolností, keď cestujúci pri výstupe z lietadla v poslednej tretine mobilných výstupných schodov, bez zistiteľného dôvodu, spadne a pritom sa zraní, pričom zranenie nebolo spôsobené predmetom používaným na obsluhu cestujúcich v zmysle rozsudku Súdného dvora z 19. decembra 2019, C-532/18, pričom schody nevykazovali nijaké vady a najmä ani neboli šmyklivé?

2. Má sa článok 20 Dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu podpísaného 28. mája 1999 v Montreale, ktorý Európske spoločenstvo podpísalo 9. decembra 1999 a ktorý bol schválený rozhodnutím Rady 2001/539/ES z 5. apríla 2001 v jeho mene, vykladať v tom zmysle, že prípadná zodpovednosť leteckého dopravcu je v celom rozsahu vylúčená, ak nastanú okolnosti uvedené v bode 1 a cestujúci sa v okamihu pádu nepridržiaval schodového zábradlia?

II. [*omissis*] [prerušenie konania]

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa uzatvorila so žalovanou zmluvu o leteckej doprave. Letela 30. mája 2019 spolu s jej manželom AK a ich dvojročným synom [*omissis*] zo Solúna do Viedne. Let prevádzkovala žalovaná.

Žalobkyňa spolu so svojou rodinou pri výstupe počkala a nechala najskôr vystúpiť ostatných cestujúcich. Patrila k posledným cestujúcim vystupujúcim z lietadla. Pre

výstup z lietadla boli pristavené mobilné výstupné schody v zadnej a prednej časti lietadla. Žalobkyňa a jej rodina využili na výstup schody v prednej časti lietadla. Pred nimi využilo schody pri výstupe približne 60 cestujúcich. Z týchto 60-tich cestujúcich sa nikto nepošmykol, ani sa nesťažoval na klzké miesto na schodoch.

Schody v prednej časti lietadla boli kovové a nezastrešené. Nástupné plochy boli vyrobené z ryhovaného plechu a boli dostatočne široké na to, aby mohli vedľa seba zostupovať naraz dve osoby. Na každej strane schodov sa nachádzalo zábradlie. Schody boli v nezávadnom stave, nemali nijaké nedostatky, ani poškodenia. Nástupné plochy boli mokré, pretože predtým pršalo, neboli však klzké. V čase výstupu nepršalo. Nástupné plochy neboli znečistené olejom, mazľavé, resp. ani inak plošne znečistené. Len na posledných troch schodoch sa nachádzalo niekoľko bodových znečistení neznámeho zloženia. Nebolo možné zistiť, že na nástupných plochách bola prilepená žuvačka, ani že tieto menšie znečistenia boli šmykľavé. Ryhovaný povrch nástupných plôch zaručuje vysokú mieru odolnosti proti pošmyknutiu. Na letisku Viedeň-Schwechat sa takéto schody používajú nepretržite. Zastrešené schodisko na letisku Viedeň – Schwechat nie je k dispozícii. Ide o certifikované vybavenie, ktoré sa podrobilo kontrole TÜV.

Pri výstupe šiel ako prvý AK a pritom držal rúčku ručnej batožiny na kolieskach. Žalobkyňa držala v pravej ruke kabelku a svojho syna niesla na ľavej ruke. AK v spodnej tretine schodiska takmer spadol, avšak dokázal pádu ešte zabrániť. Žalobkyňa pozorovala toto dianie, avšak následne v mieste, kde jej manžel takmer spadol, sama spadla a udrela si ľavú spodnú časť ruky o hranu schodu. Zábradlie nepoužil ani AK, ani žalobkyňa. Žalobkyňa pri páde utrpela zlomeninu ľavej spodnej časti ruky a hematóm na zadku. Nepodarilo sa určiť príčinu pádu žalobkyne.

Žalobkyňa žiada o zaplatenie sumy 4 675 eur spolu so 4 % úrokom od 10. augusta 2019 a na účely odôvodnenia v zásade uvádza, že schody boli natoľko šmykľavé, že sa najskôr pošmykol jej manžel a spadol o niekoľko schodov nižšie, avšak nezranil sa. Túto udalosť pozorovala a preto vzala svojho dvojročného syna do náručia, aby sa on nepošmykol. Následne schádzala dole schodmi veľmi opatrne. Aj napriek tomu sa pošmykla približne v rovnakej výške, resp. na rovnakom schode ako predtým jej manžel. Schody pristavené žalovanou preto v žiadnom prípade nezodpovedali zmluvnej povinnosti žalovanej na ochranu cestujúcich a požadovanej bezpečnosti prevádzky, pretože aj napriek zvýšenej opatrnosti došlo k predmetnému pošmyknutiu. Žalovaná aj napriek vlhkému počasiu s mrholením pristavila nezastrešené schody, ktoré sa už s ohľadom na vlhkosť v ovzduší spájali so zvýšeným rizikom pošmyknutia. Okrem toho treba poznamenať, že schod, na ktorom sa pošmykla, bol znečistený olejom, resp. bol mazľavý. Pri uzatváraní zmluvy o preprave vzniká prevádzkovateľovi dopravného prostriedku mimozmluvná povinnosť zaručiť bezpečnosť a telesnú integritu cestujúcich. Podľa ustálenej judikatúry zahŕňa povinnosť zaručiť ochranu cestujúcich a postupovať s primeranou starostlivosťou aj povinnosť udržiavať nástup a výstup z dopravných prostriedkov v stave, ktorý cestujúcim umožní jeho

bezpečné použitie. Žalovaná si tieto povinnosti nespĺnila. Zodpovedá obvyklému štandardu pri výstupoch z lietadla do exteriéru, že sa pristaví zastrešené výstupné schodisko a že takéto schodisko nie je v žiadnom prípade mazľavé/klzké. Žalovaná preto ručí z akéhokoľvek možného právneho dôvodu za vzniknutú škodu a bude povinná v konaní v súlade s § 1298 (rakúskeho) Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Všeobecný občiansky zákonník, ďalej len „ABGB“) predložiť dôkaz o absencii zavinenia. Žalobkyňa požaduje bolestné v primeranej výške 3 500 eur, náhradu nákladov na pomoc v domácnosti v celkovom rozsahu 75 hodín s hodinovou odmenou 15 eur, t. j. 1 125 eur a 50 eur ako hotové výdavky.

Žalovaná so žalobným návrhom nesúhlasí a navrhuje žalobu zamietnuť, pričom v tejto súvislosti uvádza, že nástupné plochy schodov boli perforované, resp. mali drážky, a preto možno zabezpečiť rýchly odtok prípadnej vody a takmer bezodkladne suchý povrch nástupných plôch. Používaním takéhoto typu schodov sa znižuje nebezpečenstvo pošmyknutia. Schody a nástupné plochy boli v nezávadnom technickom stave a neboli ani klzké. Nemožno jej vytýkať porušenie zmluvných povinností zaistiť ochranu a postupovať s primeranou starostlivosťou, ani si voči nej uplatniť nároky z deliktuálnej zodpovednosti. Žalovaná, ako aj letisko Viedeň nekonali zavinene, ani protizákonne. Od žalobkyne bolo možné nepochybne požadovať, aby najmä s ohľadom na to, že jej manžel takmer spadol, použila schodové zábradlie. Nemožno vylúčiť, že k pádu došlo práve preto, že držala v náručí svojho syna. (Žalovaná) neporušila ani nijaké mimozmluvné povinnosti. Aj žalobkyňa mala možnosť využiť schody bezpečným spôsobom. Žalobkyňa aj napriek lekárskeho odporúčaniu a poradenstvu odmietla následné bezodkladné ošetrenie v neďalekej nemocnici. Naopak, pokračovala ďalej v ceste naspäť do Linzu, kde sa v zmysle potvrdenia nechala ošetriť až neskoro v noci 30. mája 2019. Nie je možné vylúčiť, že sa zranenia žalobkyne v dôsledku oneskoreného ošetrenia zhoršili alebo že len vznikli v namietanom rozsahu. Žalobkyňa preto porušila svoju preventívnu povinnosť minimalizovať škodu.

Prvostupňový súd Bezirksgericht Schwechat (Okresný súd Schwechat) napadnutým **rozsudkom** zamietol žalobný návrh v celom rozsahu. Vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného na začiatku konania dospel v rámci právneho posúdenia k záveru, že podľa § 1295 ods. 1 ABGB môže nezákonnosť konania vyplývať z porušenia zmluvnej alebo deliktuálnej povinnosti. V súvislosti s určením zmluvných povinností sa musí prihliadať na konkrétnu dohodu. Nezákonným je jednak porušenie povinností týkajúcich sa hlavného a jednak vedľajšieho plnenia (ochrana starostlivosť, poučenie). Uzavretím zmluvy o leteckej doprave vzniká prevádzkujúcemu leteckému dopravcovi zmluvná povinnosť zaistiť bezpečnosť cestujúcich. Takáto vedľajšia zmluvná povinnosť zahŕňa aj zaistenie bezpečného nástupu a výstupu z lietadla. Povinnosť zaistiť bezpečnú prepravu však nemožno v zmysle ustálenej judikatúry rozšíriť takým spôsobom, že sa v praxi rozšíri na v zákone neupravenú zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie. Osoba povinná zabezpečiť bezpečnú prepravu preto musí prijať len také opatrenia, ktoré možno od nej spravodlivo požadovať s ohľadom na spôsob

prepravy. Použitím obzvlášť nešmykl'avých plôch sa v každom prípade dostatočne dbá o to, aby nedošlo k nijakým zraneniam účastníkov dopravy. Poskytnutie zastrešeného schodiska nemožno vyžadovať. Žalovaná preto neporušila nijakú povinnosť zabezpečiť bezpečnú prepravu. Odhliadnuc od toho sa od každého chodca vyžaduje, aby sa pozeral pod nohy. Po tom, čo žalobkyňa skôr než spadla, pozorovala, ako na tomto mieste takmer spadol jej manžel, zjavne neprijala nijaké opatrenia, aby zabránila vlastnému pádu. Bolo od nej možné spravodlivo žiadať, aby bola pri schádzaní opatrná a použila zábradlie. Navyše mohla využiť aj pomoc jej manžela. Nepoužitie zábradlia aj napriek tomu, že si bola vedomá nebezpečenstva, sa musí považovať za prevažujúce vlastné zavinenie.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyňa **odvolanie** na vnútroštátny súd a navrhla zmeniť napadnutý rozsudok v tom zmysle, že sa žalobnému návrhu v celom rozsahu vyhovie. Odvolateľka argumentuje prevažne tým, že zodpovednosť žalovanej vyplýva už z tej skutočnosti, že nepoužila zastrešené schodisko. Nesplnila si svoju povinnosť a nepredložila dôkaz, ktorý by ju zbavoval zodpovednosti. Žalobkyňa taktiež nemusela počítat' ani s tým, že schody boli natoľko šmykl'avé, že aj napriek zvýšenej obozretnosti pri schádzaní spadne. Neexistuje preto ani nijaká skutočnosť, ktorá by odôvodňovala spoluzavinenie.

Žalovaná vo svojom **vyjadrení k odvolaniu** voči vyššie uvedeným tvrdeniam v zásade namieta, že použitie zastrešeného schodiska nemožno od žalovanej požadovať. Žalovaná neporušila svoju povinnosť bezpečnej prepravy tým, že nepoužila zastrešené schodisko. Povinnosť bezpečnej prepravy nemožno neprimerane rozširovať, ale musí sa obmedziť na primeraný rozsah.

Vnútroštátny súd ako má ako **odvolací súd** v druhom a poslednom stupni rozhodnúť o nárokoch žalobkyne.

[Procesnoprávne aspekty] [omissis] [omissis]

[omissis]

V súvislosti s **prejudiciálnymi otázkami** je v prvom rade potrebné poukázať na tú skutočnosť, že jednak prvostupňový súd a jednak účastníci v prebiehajúcim konaní prehliadli, že zodpovednosť žalovanej sa musí posudzovať podľa ustanovení dohovoru o zjednotení niektorých pravidiel pre medzinárodnú leteckú dopravu (Montrealský dohovor, ďalej len „MD“). Uplatniteľnosť tohto dohovoru vyplýva z toho, že miesto odletu a príletu leteckého spojenia sa nachádzalo v rôznych zmluvných štátoch (Grécko, Rakúsko), a teda ide o medzinárodnú prepravu v zmysle článku 1 MD.

Montrealský dohovor bol 9. decembra 1999 podpísaný Európskym spoločenstvom a schválený rozhodnutím Rady 2001/539/ES z 5. apríla 2001 v jeho mene. Tvorí (preto) neoddeliteľnú súčasť právneho poriadku Únie a Súdny dvor Európskej únie má právomoc rozhodnúť o výklade prostredníctvom prejudiciálneho rozhodnutia (rozsudok Súdneho dvora vo veci C-6/14, bod 33; [omissis]).

O otázke č. 1:

Podľa článku 17 ods. 1 MD je dopravca povinný nahradiť škodu v prípade smrti alebo telesného zranenia cestujúceho, avšak iba v prípade, keď sa nehoda, ktorá spôsobila smrť alebo zranenie, udiala na palube lietadla alebo ak nastala v priebehu nastupovania alebo vystupovania.

Podľa tohto ustanovenia zodpovedá dopravca najviac do výšky stanovenej článkom 21 ods. 1 MD, ktorú žalobný návrh v prejednávanej veci nedosahuje, a to bez ohľadu na jeho zavinenie, pričom proti svojej zodpovednosti môže vzniesť iba námietku spoluzavinenia podľa článku 20 MD.

Predpokladom zodpovednosti podľa článku 17 ods. 1 MD je osobná škoda spôsobená v dôsledku „nehody“ (smrť alebo telesné zranenie), pričom nehodová udalosť musí predstavovať *conditio sine qua non* (nevyhnutnú podmienku) vzniku škody. Za rozhodujúce sa preto v zmysle znenia dohovoru považuje existencia „nehody“. Ani MD, ani predchádzajúci Varšavský dohovor neobsahujú definíciu tohto pojmu. Podľa judikatúry, ktorá sa vyvinula v súvislosti s Varšavským dohovorom, ide v tomto ohľade o náhlu udalosť vyvolanú vonkajším podnetom, v dôsledku ktorej dôjde k usmrteniu alebo zraneniu cestujúceho. Dotknutá osoba utrpí ujmu, ktorú neočakávala [*omissis*].

V prejednávanom prípade utrpela žalobkyňa telesné zranenie, pretože z nezistených príčin spadla pri výstupe v spodnej tretine prenosného výstupného schodiska, ktoré bolo v nezávadnom stave. Je otázne, či sa táto udalosť má podradiť pod pojem „nehoda“ v zmysle článku 17 ods. 1 MD.

Súdny dvor vo svojom rozsudku z 19. decembra 2019 vo veci C-532/18 uvádza:

Keďže pojem „nehoda“ nie je v Montrealskom dohovore predmetom žiadnej definície, treba ho vykladať v obvyklom význame tohto pojmu, v kontexte, do ktorého patrí, a vzhľadom na predmet tohto dohovoru, ako aj cieľ, ktorý sleduje.

Obvyklý význam, ktorý sa dáva pojmu „nehoda“, sa chápe ako neočakávaná neúmyselná poškodzujúca udalosť.

Podriadenie zodpovednosti dopravcu podmienke, že škoda je spôsobená naplnením rizika typického pre leteckú dopravu, alebo tým, že existuje spojenie medzi „nehodou“ a prevádzkou alebo pohybom lietadla, nie je v súlade ani s obvyklým významom pojmu „nehoda“ uvedeného v článku 17 ods. 1 Montrealského dohovoru, ani s cieľmi, ktoré tento dohovor sleduje. Obmedzenie povinnosti náhrady škody uloženej leteckým dopravcom len na nehody spojené s rizikom typickým pre leteckú dopravu, aby sa predišlo, že sa im uloží nadmerné bremeno náhrady škody, nie je potrebné. Ako totiž vyplýva z bodu 39 tohto rozsudku, títo dopravcovia môžu vylúčiť alebo obmedziť svoju zodpovednosť (body 34, 35, 41 a 42). Súdny dvor preto v tomto rozsudku napokon dospel k záveru, že pojem „nehoda“ v zmysle tohto ustanovenia (článok 17 ods. 1 MD) sa vzťahuje na všetky situácie, ku ktorým dôjde na palube lietadla, v ktorých

predmet používaný na služby cestujúcim spôsobil cestujúcemu telesnú ujmu, bez toho, aby bolo potrebné skúmať, či tieto situácie vyplývajú z rizika typického pre leteckú dopravu.

V zmysle ustanovenia článku 17 ods. 1 MD uvedeného v úvode musí takýto záver platiť aj pre prípady, ktoré nastali, ako v tejto veci, pri nástupe alebo výstupe do, resp. z lietadla.

Skutkové okolnosti v prejednávanej veci sa však líšia od skutkového stavu, ktorý bol základom pre vyhlásenie rozsudku vo veci C-532/18, keďže pád a teda aj zranenie žalobkyne v prebiehajúcom konaní nebol spôsobený predmetom, ktorý sa používal na obsluhu cestujúcich a neexistovali ani nijaké dôvody zakladajúce zodpovednosť na strane žalovanej, a to najmä neexistencia závadného stavu schodov, resp. porušenie povinnosti konať s príslušnou starostlivosťou a povinnosti bezpečnej prepravy.

O otázke č. 2:

Článok 20 MD stanovuje, že dopravca sa oslobodí od zodpovednosti voči cestujúcemu úplne alebo sčasti, ak preukáže, že túto škodu spôsobil alebo sa na nej podieľal cestujúci svojim protiprávnym činom alebo opomenutím, čo i len z nedbanlivosti.

V prejednávanom prípade sa žalobkyňa aj napriek tomu, že pozorovala „takmer spôsobený pád“ jej manžela, nepridržala zábradlia, ktoré mala k dispozícii. Zastaviť pád preto nedokázala. Žalobkyňa preto sama prispela k tomu, že spadla. S ohľadom na to, že schody boli v nezávadnom stave, a preto neboli poškodené, postihnuté vadami a ani šmykľavé a zranenia žalobkyne neboli spôsobené ani nijakým predmetom použitým pri obsluhu cestujúcich, a teda (odhliadnuc od toho, že k pádu došlo pri výstupe z lietadla), neexistovali ani nijaké dôvody pre pripísanie zodpovednosti žalovanej, resp. vo vzťahu k spoluzavineniu žalobkyne mali len subsidiárny charakter, vzniká ďalej otázka, či spoluzavinenie žalobkyne odôvodňuje, aby akákoľvek zodpovednosť žalovanej, ktorej nemožno vytýkať nijaké porušenie povinnosti konať s primeranou starostlivosťou, resp. porušenie povinnosti zaistiť bezpečnú prepravu, ustúpila podľa článku 17 ods. 1 MD natoľko do úzadia, že zodpovednosť zanikne.

Keďže tieto otázky v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie, pokiaľ je vnútroštátnemu súdu známe, doposiaľ neboli s konečnou platnosťou objasnené, bolo potrebné predložiť uvedené otázky Súdnemu dvoru v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

[omissis]